

Saksframlegg

KVALITETSMELDING FOR GRUNNSKOLEN 2009-10

Arkivsaksnr.: 10/42348

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak/innstilling:

Bystyret tar kvalitetsmeldingen til orientering og legger den til grunn for prioriteringer i økonomiplan og enkeltsaker.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saksutredning:

1. Bakgrunn for saken

Kommunenes plikt til å sørge for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp er definert i opplæringslovens § 13-10 der det fra 2009 ble presisert at det skal utarbeides en årlig rapport om tilstanden i grunnsopplæringen:

..Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

Rådmannen har siden 2002 årlig rapportert funn fra ulike undersøkelser på skoleområdet til bystyret. *Kvalitetsmelding for grunnskolen 2009/2010* følger opp denne tradisjonen, samtidig som den svarer på det endrede kravet i opplæringsloven. Meldingen innfrir en rekke etterspurte punkter fra behandlingen av tidligere kvalitetsmeldinger.

Meldingen oppsummerer tilstanden i den offentlige grunnskolen i Trondheim og gir skoleeier dokumentasjon som grunnlag for å vurdere om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylte. Meldingen er utdypende for de vurderinger som er gjort i økonomiplanen der det også foreslås mål og videre oppfølging av resultatene.

2. Oppfølging av vedtak i forbindelse med tidligere behandlinger av Kvalitetsmeldingen

Bystyret anmodet i bystyrebehandlingen av kvalitetsmeldingen for 2008-09 (Sak 164/08) om at rådmannen skulle innarbeide en tydelig tilbakemelding på ledelse og styringskvalitet i skolen. Anmodningen er fulgt opp gjennom arbeidet med *Medarbeiderundersøkelsen 2010* der vurdering av ledelse var et sentralt tema. Medarbeiderundersøkelsen ble behandlet i Formannskapet (sak 200/10).

Etter at Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført, har alle enheter mottatt en rapport med resultatene fra sin enhet. Alle enhetsledere er pålagt å følge opp undersøkelsen i samarbeid med enhetens arbeidsmiljøgruppe (AMG). Oppfølgingen gjøres tredelt:

- gjennomgang og vurdering av resultatene i AMG
- presentasjon av resultatene med refleksjon og vurdering sammen med ansatte

Trondheim kommune

- utarbeide tiltaksplan og iverksette tiltak

Det er forutsatt at alle ansatte deltar i dette arbeidet. Oppfølging av undersøkelsen er også en del av lederavtalen. Det ble opprettet en egen gruppe med prosessledere som bisto enhetene ved behov. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres i januar 2012.

I fjorårets saksframlegg beskrev rådmannen at det er vanskelig å sammenligne skoler. Man har fortsatt ikke kommet i gang igjen nasjonalt med arbeidet med skolebidragsindikatorer, der skolenes resultater justeres i forhold til elevsammensetningen slik at resultatene viser skolens bidrag til elevenes læring. Rådmannen mener derfor det ikke er formålstjenelig å sammenligne skoler som om elevgrunnet skulle være det samme.

Ledelse og styringskvalitet vil først fullt ut bli belyst i sak om skoleeierrollen. Arbeidet med den er forsinket, men vil komme i 2011.

Fjorårets bystyrebehandling av kvalitetsmeldingen (Sak 19/10) ga følgende vedtak:

- 1) *Bystyret tar kvalitetsmeldingen til etterretning og legger den til grunn for prioriteringer i økonomiplan og enkeltsaker.*
- 2) *Gode lærere er den viktigste enkeltfaktoren for å oppnå god kvalitet i skolen. Tiltak for å rekruttere nye, dyktige lærere og for å heve kompetansen til de som allerede arbeider i Trondheimsskolen, må prioriteres høyt i økonomiplanen. Særlig er det viktig at kommunen tilbyr videreutdanning bredt for å heve lærernes formelle kompetanse, særlig innenfor realfag og språkfag.*
- 3) *Kvalitetsmeldingen viser at trondheimsskolen har særlige utfordringer knyttet til bråk og uro, og elever som kommer for sent. Bystyret ber rådmannen involvere relevante aktører i et arbeid for å identifisere problemområder og mulige tiltak for å snu denne trenden. Bystyret ber om å få dette framlagt som egen sak.*
- 4) *Bystyret viser til merknad 2 i sak 164/08 og ber om en oversikt over elevenes læringsutstyr og bøker. En ber om at det særlig klargjøres om det er variasjoner mellom skolene på dette området.*
- 5) *Bystyret viser til vedtakspunktene 5 og 6 sak Bystyret 57/09 "Melding om osv.. mot frafall i vgs" og ber om aktuelle tall og status innarbeides i Kvalitetsmeldinga.*

Rådmannen har det siste året arbeidet med å følge opp vedtaket, men har ikke ferdigstilt oppfølgingen av alle punktene.

Pkt 2: Rådmannen legger frem en sak om etter- og videreutdanning av lærere for politisk behandling våren 2011. Siden fremleggingen av forrige kvalitetsmelding, har Trondheim kommune styrket samarbeidet med universitets- og høgskolesektoren, både om etter- og videreutdanning og om praksisopplæringen. Samarbeidet om praksis er viktig for å profilere Trondheim kommune som en attraktiv arbeidsgiver for nyutdannede og kompetente lærere. I økonomiperioden 2011-14 er det et mål at alle grunnskolene i Trondheim kommune skal være praksisskoler for lærerutdanningen.

Pkt 3: Rådmannen har lagt fram en sak om Vold i skolen (bystyresak 82/10) der rådmannen blant annet presenterte de ulike programmene som brukes i arbeidet mot mobbing og vold i trondheimsskolen og en sak om Ordensreglementet (bystyresak 123/10) der det presiseres at karakteren i orden og oppførsel kan settes ned ved brudd på ordensreglementet, eller den enkelte skoles tilleggsreglement. Flere skoler satser

Trondheim kommune

på klasseledelse, samt at flere skoler deltar i *Vi bryr oss!* og *Respektprogrammet*.

Pkt 4: Rådmannen gjennomfører en evaluering av elevenes læringsutstyr og bøker i trondheimsskolen våren 2011. Resultatene rapporteres i kvalitetsmeldingen for 2010-2011. Digitale læremidler er et viktig supplement til øvrige læremidler, og rådmannen arbeider med å legge til rette for mer utstrakt bruk av slike ressurser, blant annet gjennom bruk av nettbasert programvare. Et annet virkemiddel er at Trondheim kommune har tilsatt to prosjektledere i til sammen 100 prosent stilling som skal arbeide med å utvikle bruken av IKT i læringsarbeidet.

Pkt 5: Rådmannen har lenge ønsket å fremskaffe data som sier noe om frafall i videregående skole tilbakeført til avgivende grunnskoler, men fylkeskommunen er fortsatt ikke i stand til å levere slike data. Trondheim kommune arbeider likevel aktivt for å forebygge frafall. Innenfor KS-prosjektet "Helhetlig utdanningsløp – bedre gjennomføring i videregående opplæring" har kommunen utviklet rutiner for å bedre overgangen mellom ungdoms- og videregående skole. Vi samarbeider med fylkeskommunen om hospitering i videregående skole, og med fylkeskommunen, NAV, LO og NHO om å etablere ett eller flere karrieresentra i Sør-Trøndelag. En partnerskapsavtale mellom Trondheim kommune, fylkeskommunen og NAV om oppfølging av utsatte elever har som mål at alle i alderen 16-24 år skal ha tilbud om skole, arbeid eller tiltak. Til slutt har kommunen gjennom *it's learning* fått på plass et system for fraværshåndtering. Denne oversikten vil gjøre det enklere for skolene og rådmannen å sette i verk lokale og målrettede tiltak for å redusere ulegitimert fravær.

I tillegg til vedtaket, ble seks flertallsmerknader vedtatt:

FLERTALLSMERKNAD 1 – Ap, SV, FrP, H, R, KrF, V, DEM, Sp, MDG:

Bystyret er tilfreds med at trenden med økende mobbing nå har snudd. Særlig gledelig er nedgangen i mobbing utført av voksenpersoner. Rådmannen mener dette har sammenheng med et systematisk arbeid mot mobbing og bystyret understreker viktigheten av høyt trykk på dette også framover.

FLERTALLSMERKNAD 2 – H, Ap, FrP, KrF, R, SV, V, DEM, Sp, MDG, PP:

Kvalitetsmeldingen viser resultater fra de nasjonale prøvene for elever på 8. Trinn med mulighet for å koble resultatene mot avgiverskolen. Denne oversikten viser til dels stor variasjonsbredde og bystyret ber rådmannen følge disse resultatene spesielt.

FLERTALLSMERKNAD 3 – H, Ap, FrP, KrF, R, SV, V, DEM, Sp, MDG, PP:

Rådmannen kartlegger i dag den faglige kompetansen til alle lærerne i trondheimsskolen, innbefattet ferdypning og eventuell etter- og videreutdanning. Resultatene fra denne kartleggingen tas med i Kvalitetsmeldingen 2009 - 2010.

FLERTALLSMERKNAD 4 – H, Ap, FrP, KrF, R, SV, V, DEM, Sp, MDG, PP:

Skoleeier vil i løpet av 2010 få plikt til å tilby gratis leksehjelp til elever på 1. til 4. trinn. Trondheim kommune er for 2010 tildelt 5,3 millioner kroner for å dekke denne kostnaden. Rådmannen bes gi en oversikt over hvor stor andel av elevene som benytter seg av tilbudet i senere kvalitetsmeldinger. Om mulig bør oversikten også påvise eventuelle skjevheter i hvem som benytter seg av tilbudet.

FLERTALLSMERKNAD 5 – FrP, SV, H, R, Ap, KrF, V, DEM, Sp, MDG, PP:

Kvalitetsmeldingen viser til at én av fire elever føler at man ikke får nok faglige utfordringer på skolen. Bystyret understreker at disse elevenes behov for større faglige utfordringer også må gis prioritet.

FLERTALLSMERKNAD 6 – FrP, SV, H, Ap, KrF, V, DEM, Sp, MDG, PP:

Bystyret er også bekymret for at det ikke vises til tydelige resultater i nedgang i bråk i klasserommet. Det kan ikke aksepteres at bråk ødelegger arbeidsmiljøet på skolen. Bråk kan knyttes opp mot reduserte læreresultater og mobbing. Bystyret mener derfor at rådmannen må rette økt fokus på denne problemstillingen, inkludert å bidra til å øke lærernes kompetanse innenfor klasseledelse.

Alle flertallsmerknadene, unntatt den fjerde, følges opp i årets melding. Rådmannen mener det er for tidlig å

Trondheim kommune

konkludere hvorvidt tilbudet om gratis leksehjelp har vært vellykket etter to måneder. Rådmannen ønsker å gjennomføre en evaluering av leksehjelptilbudet våren 2011. Evalueringen vil besvare problemstillingene bystyret reiser knyttet til andelen elever som benytter tilbudet, skjevheter i hvem som benytter tilbudet, samt hvilke økonomisk konsekvenser innføringen av gratis leksehjelp har hatt for skolenes SFO-tilbud. Resultatene rapporteres i kvalitetsmeldingen for 2010-2011.

3. Hovedfunn skoleåret 2009-10 og oppfølging

Vedlagte kvalitetsmelding for grunnskolen i Trondheim gir en relativt detaljert framstilling av resultatene oppnådd i skoleåret 2009-10. I det følgende oppsummeres de viktigste funnene fra meldingen.

På flere områder er det grunn til å være tilfreds med tilstanden i trondheimsskolen.

1. Det arbeides systematisk og godt med kompetanseheving for å forebygge mobbing og utvikling av læreres kompetanse i vurdering for læring.
2. Elevundersøkelsen viser at elevene er motiverte, de er fornøyde med den sosiale trivselen, det fysiske læringsmiljøet oppleves som bedre enn før og arbeidsmiljøet gir elevene mer arbeidsro.
3. Elevenes læringsutbytte på kartleggingsprøvene er bra i forhold til andelen elever i kritisk sone. Eksamensresultatene er gode, både sammenlignet med ASSS og med resultatene nasjonalt.

Kvalitetsmeldingen peker imidlertid også på noen utfordringer:

4. Lærertettheten i trondheimsskolen har blitt lavere på alle trinn. Reduksjonen sammenfaller med at Trondheim kommune har lavere ressursbruk enn gjennomsnittet blant ASSS-kommunene. Rådmannen ønsker å finne ut hvordan skolenes prioriteringer av egne budsjetter påvirker lærertettheten i ordinær undervisning fordelt på trinn og vil følge skolenes utfordringer i forhold til tilpasset opplæring og spesialundervisning nøye.
5. Det siste året har andelen elever som rapporterer at de blir mobbet en gang i uka eller oftere økt litt på 7. og på 10. trinn. Økningen er ikke stor, og resultatet er fortsatt bedre enn resultatene nasjonalt. Samtidig har andelen elever som rapporterer om alle typer urettferdig behandling/diskriminering, unntatt kjønn, også økt litt. Dette understreker viktigheten av at innsatsen mot mobbing og urettferdig behandling/diskriminering opprettholdes på et høyt nivå. Skolene inviteres til å delta i *Vi bryr oss!* og *Respektprogrammet*.

Guttene på 10. trinn rapporterer om mer mobbing og urettferdig behandling/diskriminering enn jentene. Det er derfor viktig å øke læreres relasjonskompetanse, særlig knyttet til relasjonen mellom lærere og guttene. Trondheim kommune samarbeider med NTNU om kompetansebygging på dette området.

6. Arbeidsmiljøet har bedret seg på de flere områdene det siste året, men resultatene varierer fortsatt omkring det nasjonale resultatet. Trondheimsskolen har fortsatt utfordringer knyttet til uro og elever som kommer for sent. Tydelig ledelse i klasserommet er viktig for at hver enkelt lærer kan bidra til å redusere disse utfordringene. Klasseromsledelsen må preges av at trygghet for elevene legger grunnlaget for et godt læringsmiljø. Gjennom tiltak innenfor *Program for kvalitetsutvikling* ønsker rådmannen å legge til rette for å styrke lærernes kompetanse i klasseromsledelse.
7. Resultatet på indeksen *Faglig utfordring* tyder på at læringstrykket er lavere enn ønsket. Mange elever opplever at skolearbeidet ikke gir dem nok utfordringer, samtidig som de sjelden opplever at skolearbeidet er for vanskelig. Dette kan være en årsak til at vi trondheimsskolen i skoleåret 2009-10 mangler toppene i forhold til grunnskolepoeng. Skoleåret 2008-09 presterte fem skoler

Trondheim kommune

bedre enn den beste skolen i år.

8. Læringsresultatene på den enkelte skole fortsetter å variere fra år til år, samtidig som variasjonene mellom skolene er store. Det må legges til rette for at alle elevene, uavhengig av forutsetninger, får utviklet seg. Gjennom satsingen på vurdering for læring, ønsker rådmannen å understøtte en vurderingspraksis som fremmer elevenes læring. Rådmannen tilbyr støtte gjennom kurs og organisering av skolene i nettverk for å utvikle skolenes vurderingskultur.
9. Rådmannen mener det ikke er formålstjenlig å sammenligne skoler som om elevgrunnlaget skulle være det samme. Kvalitetsmeldingen bekrefter likevel at noen skoler over- eller underpresterer i forhold til det vi vet om sosioøkonomiske levekår i skolekretsen. Elevgrunnlaget forklarer dermed ikke alle forskjellene. Med bakgrunn i det materialet som foreligger, ønsker rådmannen å legge til rette for erfaringsutveksling der eksempler på god praksis spres til skoler som ikke lykkes like bra. Samtidig gjennomgås budsjettfordelingsmodellen på nytt med tanke på å bidra til sosial utjevning.

Kvalitetsmeldingen for 2010-11 vil inneholde flere nye elementer sammenlignet med årets:

- Vi vil for første gang ha muligheten til å se hvordan elever som har gjennomført nasjonale prøver på 5. trinn, lykkes på 8. trinn. Dette gir et innblikk i hvordan mellomtrinnet lykkes med læringsarbeidet.
- Nye nasjonale prøver på 9. trinn gjennomføres dette skoleåret, og vil gjøre det mulig å vurdere hvordan ungdomstrinnet lykkes å bygge videre på resultatene på prøvene på 8. trinn.
- En ny runde med kartleggingsprøver vil gjøre det mulig for skolene og skoleeier å vurdere hvorvidt tiltak i forhold til elever i kritisk sone har virket.
- Basert på rapportering i *it's learning*, vil rådmannen kunne legge fram en grundig oversikt over elevfraværet i trondheimsskolen.

4. Konklusjon

Rådmannen har det siste året fått på plass systemer som gir skoleeier ny innsikt om tilstanden i trondheimsskolen samlet og forskjeller mellom skolene. Årets melding er organisert i tre hoveddeler som hver presenterer de viktigste resultatindikatorer knyttet til struktur, prosess og resultat.

Basert på resultatene som presenteres i meldingen, er det grunn til å være fornøyd med elevenes motivasjon, at de er fornøyd med den sosiale trivselen, at de beskriver det fysiske læringsmiljøet som bedre enn før og at arbeidsmiljøet gir elevene mer arbeidsro. Elevenes læringsutbytte på kartleggingsprøvene er bra og eksamensresultatene er gode. Selv om tilstanden er god på flere områder, viser meldingen også at det er potensial for forbedring på flere områder.

Skolens resultater drøftes internt på skolen og rektor skal se til at skolen følger opp sitt ansvar om å gjennomføre systematisk skolebasert vurdering i henhold til forskriften til opplæringslovens § 2-1. Arbeid med oppfølging av undersøkelser på skolenivå involverer personalet, plangruppe, skolemiljøutvalg/ brukerråd (samarbeidsutvalg), elevråd/ trinnråd og FAU. Oppfølgingen av resultatene på skolenivået gir grunnlag for prioritering og iverksettelse av tiltak på skolen.

Skoleeier skal gjennom oppfølging av opplæringslovens § 13-10 se til at kvaliteten på opplæringen er god nok (kvalitetssikring), se til at skolene følger opp resultatene fra undersøkelser ved egen enhet (lederavtalen), samt legge til rette for adekvate tiltak og støtte (kvalitetsutvikling). Skolens resultater blir tatt opp i styringsdialogen mellom rektor og kontaktperson. Styringsdialogen brukes blant annet for å se på egnede virkemidler for forbedring. Dette er spesielt viktig i forhold til de skolene som underpresterer i

Trondheim kommune

forhold til hva man forventer av dem. Skolene følges tett, og må i lederavtalen beskrive hvilke tiltak de vil sette i verk. Over nyttår vil rådmannen legge fram en politisk sak om skoleeierrollen. I denne saken vil rådmannen drøfte hvordan Trondheim kommune som skoleeier følger opp skolene.

Rådmannen vil i inneværende skoleår opprettholde innsatsen mot mobbing og urettferdig behandling/diskriminering på et høyt nivå. Gjennom *Program for kvalitetsutvikling* ønsker rådmannen i tillegg å støtte opp om arbeidet med å forbedre resultatene, blant annet gjennom å styrke lærerne i forhold til klasseromsledelse, relasjonskompetanse og vurdering for læring. Klasseromsledelse er også avgjørende for å redusere bråk og uro.

Rådmannen kan ikke si seg fornøyd med resultatene samlet sett, særlig fordi resultatene på de nasjonale prøvene er noe dårligere enn året før, og det synes vanskelig å få til varige løft. Derfor er det i økonomiplanen foreslått et krafttak for de grunnleggende ferdighetene, da det er avgjørende for utbyttet i øvrige fag. Rådmannen mener videre at Trondheim kommune, i henhold til kommuneplanens fokus på teknologi, skal ha som ambisjon å få resultater som er i front når det gjelder realfag.

Det vil være en ekstra stor utfordring å få dette til når det er en flerårig nedgang i lærertettheten og det samtidig er vanskeligere vilkår for kommunene for videreutdanning. Forutsetningen for likevel å få til framgang, er at det er muligheter for konsentrasjon om prioriterte områder og at vi lykkes med å etablere varierte opplæringsarenaer.

Det vil være nødvendig å vurdere løpende hva som er et realistisk ambisjonsnivå med hensyn til aktiviteter og resultater.

Rådmannen i Trondheim, 26.10.2010

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør oppvekst og utdanning

Jan A. Hårvik
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Utrykt vedlegg:
Kvalitetsmelding, Grunnskolen i Trondheim 2009-2010

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)